

..... [p1]

Roubaix den 20 Novembre 1864

Beminden Broeder¹

Ik heb in mijne laetste op een naere² gezette gezien dat de fransche kopsken³ ook goed⁴ zijn, ik meende dat fransche gelul⁵ nieverst toe goed was daerom had ik er geene acht op genomen de waelsche bokkebaerden als ik mijne gezette leze ze zien mij somtyds lachen en zij stampen op den grond en zeggen, il n'y a rien qui m'agache que de voir rire sans savoir pourquoi, gij moet niet peizen dat ik ook al wil fransche derons⁶ aen de vlamsche knopen, t'is maer om hunne uitdrukkinge te laten zien, ik ik had al Kokke dukok kopskes⁷ ontzeid⁸ en nu gae ik ze aenveerden, twee blauwe van eenen fransche bokkebaerd die ze geeft om

..... [p2]

te lezen⁹ voor zijne bekeeringe indien er nog bekeeren aen is, want hij gaet noch naer kerke noch kluize, een zwijn van rond de veertig die zegt dat er maer eene soorte van goe menschen is en t'is die hunnen naesten bijstaen voor die is er niets te veel eenen rooden napoleon van ons meiske aen wien ik wel al zou moeten vertalen wat er in de gezette staet en die wilt vlamsch leeren kost wat kos, de twee andere zijn van de kokkesse die geheel jalous is om dat zij mijn gezetje niet kan lezen, van de nuchten hadden zij mijne Jaer 30 met al de brieven en gezetten naer boven gedregen aen Mr Vouzelle hij lag te spellen in zijn bedde aen de letters en hij las politike, hij vroeg mij of ik ook in de politike speelde, ik zei van neen, maer dat ik daer al het Vlamsch nieuws wist die er bestond, a la bonheur mon enfant celui qui n'aime pas sa nation est un batard indigne de vivre, je fouterais tous au Diable

..... [p3]

.....

- 1 Deze brief is ook gepubliceerd in het artikel van Chr. D'haen, Louise Gezelle in 1864. In: De Leiegouw: XX (maart 1978) 1, p. 49-62.
- 2 De op één na laatste, de voorlaatste.
- 3 Postzegel, naar de kop of beeltenaar op deze zegels.
- 4 Foutief voor 'goed'.
- 5 Slecht volk, gepeupel, gespuis. (L.L. De Bo, Westvlaamsch idioticon. Brugge: Gailliard, 1873, p.355)
- 6 Uitspraken, zegswijzen.
- 7 Wellicht gaat het ook hier om Franse postzegels. Tussen 1850 en 1867 droegen deze de beeltenis van Napoleon III.
- 8 Geweigerd.
- 9 Bidden.

les flamand qui singent le français, même je n'ai pas de confiance dans ces batardés là.....

Nu dat ik altijd tusschen de waelsch ben gevoele ik dat ik vlamink ben, over tijd was er eene groote tafel met al waelsch het viel just dat ik moest wijn schijnken men begon te rijden op he capitel de flaüten, ik wierd ineens zoo dul ik pakte mijne flassche champagne en stukte ze op tafel en ik zei ik weet niet hoe gij wilt wijn drynken uit de handen van een flaüte¹⁰ ik voel mijne hitte komen, en ik moest mij inhouden of de flassche vloog op hunne kop,

Nu ieder keer dat er volk is Mr Vouzelle of Mme zegt respectez les nations s'il vous plait Mrs la bonne est flamande pur sang

Met al dat in den naesten brief moet ik eenigte groote napoleons koppen zenden voor England voor onzen Meester nu is hij er niet om ze te geven,

..... [p4].....

ik gave wel ik weet niet hoe veel om te weten of er nog abonnés meer zeij of ik in roubaix, ik zie daer timbres staen uit roubaix en ik weet van niet zegt mij toch iets op dat ik wete wien er dit gezonden zou hebben zonder zeggen, ik ben reeds veertien dagen binnen gehouden ik kan nooit meer uit gaen om iets te vernemen men komt om de gezette en ik wete verders niets meer, ik ben ook dul om dat ik geene occasie vinde om te zenden die lul¹¹ van dien jongen stelt alle dagen uit van te vertrekken¹² en alzo blijft het deuren, nu het zal komen het zal slachten van¹³ Koba's volgel¹⁴ zijnen steert is ook gekomen,

.....

10 Scheldwoord voor Vlaming. (F. Debrabandere, Flaüte, Picardisch scheldwoord voor een Vlaming, in: De Leiegouw 64 (2022) 1, p. 135-138.)

11 Treuzelaar. (L.L. De Bo, Westvlaamsch idioticon. Brugge: Gailliard, 1873, p.656)

12 In haar [brief naar haar familie van 8 november 1864](#) schreef Louise hoe de zoon van Mr Vouzelle naar Engeland zou gaan.

13 Gelijken op. (L.L. De Bo, Westvlaamsch idioticon. Brugge: Gailliard, 1873, p.1027)

14 Een uitdrukking voor iets dat lang duurt, meestal in verband met genezing. De vergelijking wordt gemaakt met Koba's vogel, ook wel Colpaerts vogel of Cobaerts vogel:

“Erdeure komen lijk Koba's veugel: traagzaam en ongemerkt zich hervatten, genezen. Soms wordt erbij gevoegd: hij lag veertien dagen op de messing (= mesthoop) en hij krevelde nog. Leke, 1953.” (Biekorf 1965, p. 345)

“Ie komt er deure, ie slacht van Koba's veugel. Ie wa al drie dagen dood en ie kwam er nog deure. Lissewege” (Biekorf 1994, p. 145)

“Hij is er deure gekomen lijk Kobas' [of: Kaba's?] veugel. - Poperinge.” (Biekorf 1933, p.224)

er is hier eenen nieuwen apotheker gekomen en er is gedrukt in goude letters Vlamschen apotheker, dit komt overeen met de gezetten aen eenen anderen kant staet er hier spreekt men vlamsch,¹⁵ het doet mij deugd als ik dat zie

..... [p5].....

Men zend overal priesters om menschen te bekeeren het ware te wenschen dat er eens kwamen die de waelsch bekeeren want zij en deugen toch niet, de oprechte franschen hebben nog eene ziele maer die verloopene waelepoups ik geloove dat het geene menschen en zijn, ik er nooit niet tegen klappen zonder mij in colère te stellen zij zijn nog veel lomper en dwazer of den stomsten boer van geheel het noorde, gelukkig dat ik met zulk geene geschoren ben of ik ware al lank het gat uit, maer in tegendeel ik ben met goe volk die meer aen zwitser gelijken of anders hun hert is meer in geneve als in Roubaix wij worden gehandeld als kinders van het huis en achten hun niet beter als ik, ik ben gehouden als eenen hond aen den keten met dat jounk die al zoo raer is of dat het groot is en ik heb nog nooit gedacht dat ik niet vrij was, in het huis ben ik

..... [p6].....

als in mijn huis men zou zeggen dat hunne onderdanen al de weerdigheid hebben van hun zelve elk heeft zijne kamer aen hem just geschikt gelijk hun en daer moogt gij leven gelijk gij sterven wilt van 11 uren s'avonds tot 7/2 uren s'morgens en op straffe van weg gejaegd te zijn mag er niemand u komen stooren in u eigendommen als er u iemand zou noodig hebben moeten zij van verre kloppen of roepen, als men aen tafel is ook wilt den Meester niet dat men ons eens roepe hij verbied strengelik eens de deur open te doen van de plaets waer wij zijn, buiten het huis hebben wij nooit de vrijheid te loopen meer dan het noodig is, en binnen het huis is men al wat men wil nochtans ik voor mij hebbe maer tijd aen mij des zondags van viere tot 6 uren om de gezette te lezen en te schrijven ik ben altijd voort gelukkig om dat ik mijnen kop gespannen hebbe met alle

..... [p7].....

soorten van dingen besonderlik met wijn te ontstoppen en glazen te placeren en eten en drynken te schikken, hier doet men nooit anders als gaen eten, en menschen ontbieden, wij hebben 500 fr. te maende voor vleesch en brood en café en melk en suiker en t'en is nog niet genoeg, ook wij doen ons zelve niet te kort, en ik heb

.....

15 De textielindustrie in de regio Lille-Roubaix-Tourcoing trok in de 19e eeuw vele Vlaamse migranten aan. Onder meer in Roubaix maakten zij in de tweede helft van de 19e eeuw zelfs bijna de helft van de bevolking uit. Vele winkels en café droegen dan ook Nederlandse opschriften, zoals 'Hier spreekt men Vlaamsch'. (R. Coolsaet, 'Vergeet dan onze tijd zoveel complexer is dan alles wat ooit voorafging. Geschiedenis van de wereld van morgen. Kritik: Tiel, 2021, p.68-69)

nu zulk eene razernie gekregen naer den café dat ik er somtijds make ten 11 heuren s'avonds en Felicie en ik wij zetten ons daer te drynken met s'make t'en is geen nood dat wij den herteklop krijgen, de kokkesse leert vlamsch zij kan al eene geheele reke, en dat is nu van razernie om ook de gezette te konnen lezen, titaton gelijk het Jaer 30 zei zondag laets, dat zijn de waelsch die peizen dat vlamsch eenen hoop onverstaenbare klanken zijn en dan maken ze daer iets van op hunne mode

er was zondag een die vroeg op mijne gezette 30 fr koste sjaers ik heb gezeid van ja hij zei dat het diere was,

..... [p8].....

Nu eindelijk Guido doet de hertelike groetenissen aen Vader Pier Jan die geen fransch en kan maekt hem mijne coppelamenten op zijnen brief in de gezette ook aen Moeder indien zij in godsnamen niet verre van hier woonde ik zou haer alle dagen ontbieden om café te drynken en somtijds iets geven die deugd doet aen haer herte aen fleuren aen Romain en Seppen en elk zal zijn nieuwaer hebben en gij ook, ik geloove Guido dat wyze¹⁶ gaet op het terte geraken,¹⁷ ik verwachte mijne belooning omdat ik al de kruissefix in den middel gesteld hebbe want in vrankrijk bij de walsch staen zij al op den hoek in den kant of op zijds en hier staen ze nu in den middel en niemand zou ze durven verschuiven, te Brugge zei men Louise dien wilden top en hier zegt men nu Louise elle est devotte savez vous, om dat ik al zulke dingen niet zien kan t'is daerom dat men zegt leven gelijk God in vrankrik

..... [*p1].....

17 zijden schrijven en nog geen antwoord hebben wacht maer ik zal nog schrijven beteekent het niet ik vinde er plaisier in

Louise

.....

16 Louise.

17 Een trapje hoger geraken, meer aanzien krijgen.

Briefbeschrijving

Verzender	[Gezelle, Louise]
Ontvanger	[Gezelle, Guido]
Verzendingsdatum	20/11/1864
Verzendingsplaats	Roubaix
Annotatie	Adressant gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie ; adressaat gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens en toegevoegde notitie.
Annotatie	Adressant gereconstrueerd op basis van toegevoegde notitie ; adressaat gereconstrueerd op basis van contextuele gegevens en toegevoegde notitie.

Documentbeschrijving

Fysieke bijzonderheden

Drager	2 dubbele vellen, 190 mm x 145 mm papier, wit papiersoort: 8 zijden beschreven; zijde 1 in twee richtingen beschreven, inkt
Staat	volledig
Toevoegingen	op zijde 1 links en midden in de bovenrand: Aan G. Gezelle door Louise [Gezelle] (inkt, hand P.A.)

Bewaargegevens

Land	België
Plaats	Brugge
Bewaarplaats	Guido Gezellearchief
ID Gezellearchief	4665
Bibliotheekrecord	https://anet.be/desktop/gga/nl/opacgga/nr=tg:gga_6.10984

Inhoud

Incipit	Ik heb in myne laetste op een naere
Tekstsoort	brief
Talen	Nederlands; Frans

Gevolgde codeerpraktijk

De tekst werd diplomatisch getranscribeerd, en aangevuld met een editoriale laag.

De oorspronkelijke tekst werd ongewijzigd getranscribeerd; alleen typografische regeleindes en afbrekingstekens, en niet-betekenisvolle witruimte werden genormaliseerd.

Auteursingrepen in de tekst (toevoegingen, schrappingen), en latere redactie-ingrepen (schrappingen, toevoegingen, taalkundige notities) door de lezer werden overgenomen en expliciet gemarkeerd.

Voor een aantal tekstfenomenen werden naast de oorspronkelijke vorm ook editeursingrepen opgenomen in de transcriptie: oplossingen voor niet-gangbare afkortingen en correcties voor manifeste fouten. Daarnaast bevat de transcriptie editeursingrepen ter verbetering van de leesbaarheid (toevoegingen, reconstructies) of ter motivering van transcriptie-beslissingen (aanduiding van onzekere lezingen, weglating van onleesbare tekst). Alle editeursingrepen worden expliciet gemarkeerd.

Colofon

Titel	20/11/1864, Roubaix, [Louise Gezelle] aan [Guido Gezelle]
Editeur	Piet Couttenier; Peter De Baets (research); Marc Carlier (research)
Wetenschappelijke leiding	Els Depuydt
Partners	Openbare Bibliotheek Brugge (Guido Gezellearchief); Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie (Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren); Instituut voor de Studie van de Letterkunde in de Lage Landen (ISLN) (Piet Couttenier, Universiteit Antwerpen); Guido Gezellegenootschap
Uitgever	Guido Gezellearchief, KANTL/CTB
Plaats van uitgave	Brugge, Gent
Publicatiedatum	2024
Beschikbaarheid	Teksten en afbeeldingen beschikbaar onder een Creative Commons Naamsvermelding - Niet Commercieel licentie.

Disclaimer	De editie van de Guido Gezellecorrespondentie is het resultaat van een samenwerkingsproject met vrijwilligers. De databank is in opbouw, aanvullingen en opmerkingen kunnen gemeld worden aan els.depuydt@brugge.be .
Citeren	Een brief kan worden geciteerd als: [Naam van editeur(s)], [brieffschrijver aan briefontvanger, plaats, datum]. In: GezelleBrOn, Wetenschappelijke editie van de correspondentie van Guido Gezelle. [publicatiedatum] Available from World Wide Web: [link]
